

TIBBIYOT TALABALARIDA ANATOMIM TERMINOLOGIYALARNI O‘ZLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Maxammadaliyeva Nilufar Baxodir qizi
Namangan Davlat universiteti tibbiyot fakulteti
"Anatomiya va fiziologiya" kafedrasida o‘qituvchisi
nilubahor77@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18984893>

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiyot oliy ta’lim muassasalari talabalarida anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida yuzaga keladigan asosiy muammolar tahlil qilinadi. Anatomik terminlarning lotin va yunon tillariga asoslanganligi, ularning murakkab tuzilishi hamda klinik fanlar bilan yetarli darajada integratsiyalashmagan holda o‘qitilishi talabalar uchun ma’lum qiyinchiliklar tug‘diradi. Tadqiqot davomida talabalar orasida terminologik savodxonlik darajasi, terminlarni eslab qolish va amaliyotda qo‘llash bilan bog‘liq muammolar o‘rganildi. Shuningdek, anatomik terminologiyani o‘qitishda an’anaviy va zamonaviy pedagogik yondashuvlarning samaradorligi tahlil qilindi. Muammoni bartaraf etish maqsadida vizual materiallardan, klinik misollardan, interaktiv metodlardan hamda raqamli ta’lim texnologiyalaridan foydalanish taklif etiladi. Maqola natijalari anatomiyani o‘qitish jarayonida terminologiyani samarali o‘zlashtirishga xizmat qiluvchi metodik tavsiyalar ishlab chiqishga yo‘naltirilgan.

Kalit so‘zlar: anatomik terminologiya, tibbiyot ta’limi, lotin tili, terminologik kompetensiya, anatomiyani o‘qitish metodikasi, klinik integratsiya, interaktiv ta’lim.

Аннотация: В данной статье рассматриваются основные проблемы усвоения анатомической терминологии студентами медицинских вузов. Сложность латинской и греческой терминологии, большой объем учебного материала, а также недостаточная интеграция анатомии с клиническими дисциплинами создают определённые трудности в процессе обучения. В ходе исследования был проанализирован уровень терминологической подготовки студентов, их способность запоминать и использовать анатомические термины в практической деятельности. Особое внимание уделяется сравнению традиционных и современных методов обучения анатомической терминологии. В качестве эффективных путей решения выявленных проблем предлагается использование визуальных средств обучения, клинических примеров, интерактивных методов и цифровых образовательных технологий. Результаты исследования могут быть использованы для совершенствования методики преподавания анатомии в медицинских учебных заведениях.

Ключевые слова: анатомическая терминология, медицинское образование, латинский язык, терминологическая компетентность, методика преподавания анатомии, клиническая интеграция, интерактивное обучение.

Annotation: This article analyzes the main difficulties faced by medical students in mastering anatomical terminology. The complexity of Latin and Greek-based anatomical terms, the large volume of terminology, and insufficient integration of anatomy with clinical disciplines pose significant challenges in the learning process. The study examines students’ levels of terminological competence, their ability to memorize anatomical terms, and their application in clinical practice. Furthermore, the effectiveness of traditional and modern teaching approaches in anatomy education is compared. To address the identified problems, the use of visual learning tools, clinical cases, interactive teaching methods, and digital educational technologies is recommended. The findings of the study contribute to the development of methodological recommendations aimed at improving the teaching and learning of anatomical terminology in medical education.

Keywords: anatomical terminology, medical education, Latin language, terminological competence, anatomy teaching methodology, clinical integration, interactive learning.

Kirish

Zamonaviy tibbiyot ta’limida anatomiya fani fundamental fanlardan biri hisoblanib, bo‘lajak shifokorlarning kasbiy tayyorgarligida muhim o‘rin egallaydi. Anatomik bilimlar, xususan, anatomik terminologiyani to‘g‘ri o‘zlashtirish klinik fanlarni muvaffaqiyatli o‘rganish, kasbiy muloqotda aniqlik va tibbiy hujjatlarni to‘g‘ri yuritish uchun zarur hisoblanadi. Shu bois, tibbiyot talabalarida anatomik

“Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga joriy qilishning muammo va yechimlari” mavzusidagi onlayn xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallar to‘plami. NamDU - 2026-yil 20-21-fevral

terminologik kompetensiyani shakllantirish dolzarb pedagogik va metodik muammo sifatida qaraladi. Anatomik terminologiyani asosini lotin va yunon tillariga mansub murakkab terminlar tashkil etadi. Ularning ko‘pchiligi talabalarga begona bo‘lgan fonetik, morfologik va semantik tuzilishga ega bo‘lib, qisqa vaqt ichida katta hajmda o‘zlashtirilishi talab etiladi. Bu holat, ayniqsa, birinchi bosqich talabalari uchun muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Natijada terminlarni mexanik yodlash holatlari ko‘payib, ularning mazmunan tushunilishi va amaliy faoliyatda qo‘llanishi yetarli darajada shakllanmaydi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, anatomik terminologiyani o‘qitishda an’anaviy yondashuvlar ustunlik qilgan taqdirda, talabalar terminlarni kontekstdan ajratilgan holda o‘zlashtiradilar. Bu esa klinik fanlar bilan uzviy bog‘liqlikni ta’minlashda muammolarni yuzaga keltiradi. Shu bilan birga, anatomik bilimlarning klinik amaliyotdagi ahamiyati yetarli darajada yoritilmagani terminologik bilimlarning barqaror emasligiga olib keladi. So‘nggi yillarda tibbiyot ta’limida raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar, vizual o‘quv vositalari va klinik holatlarga asoslangan yondashuvlarning keng joriy etilishi anatomiyani o‘qitish jarayonini takomillashtirish imkonini bermoqda. Mazkur yondashuvlar anatomik terminologiyani tushunib o‘zlashtirish, terminlar o‘rtasidagi mantiqiy bog‘lanishlarni anglash va ularni amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu munosabat bilan, ushbu maqolada tibbiyot talabalari tomonidan anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida uchraydigan asosiy muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan samarali pedagogik va metodik yechimlarni ishlab chiqish maqsad qilib qo‘yildi. Tadqiqot natijalari anatomiya fanini o‘qitish metodikasini takomillashtirish va tibbiyot ta’limi sifatini oshirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

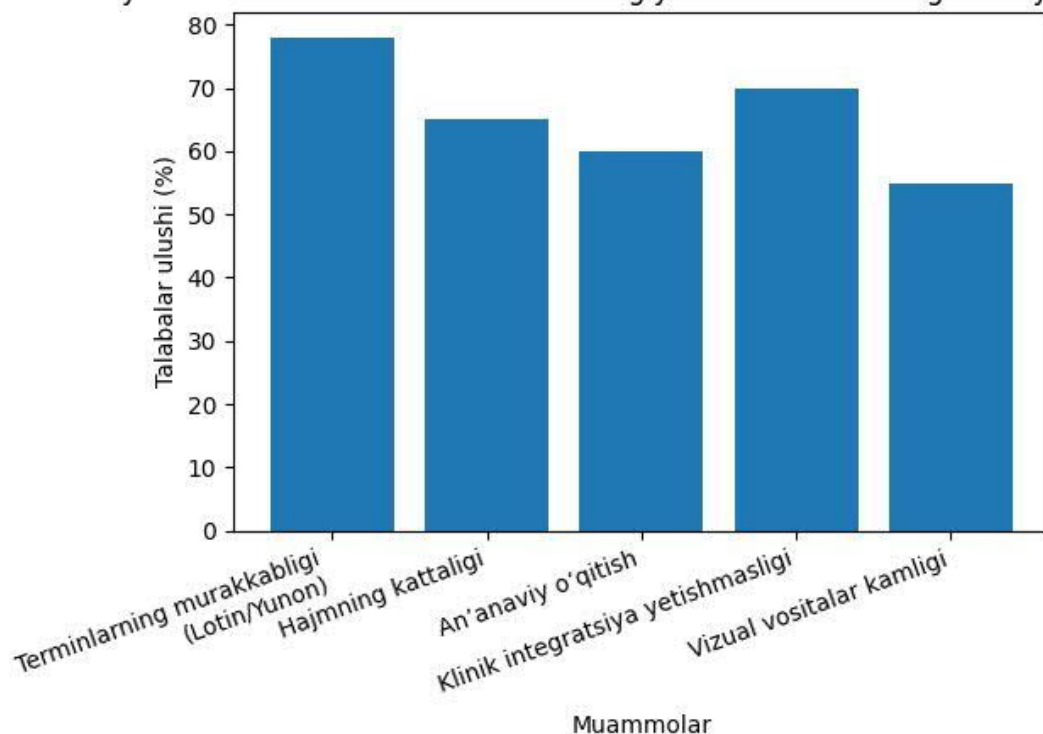
Metod qism

Mazkur tadqiqot tibbiyot oliy ta’lim muassasalari talabalarida anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash hamda ularning samarali yechimlarini ishlab chiqishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik tadqiqot metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi. Nazariy tadqiqot doirasida anatomik terminologiya, tibbiyot ta’limida terminologik kompetensiyani shakllantirish, shuningdek, anatomiya fanini o‘qitish metodikasiga oid ilmiy-pedagogik adabiyotlar, mahalliy va xorijiy manbalar tahlil qilindi. Ushbu tahlil asosida anatomik terminologiyani o‘qitishda mavjud yondashuvlar va ularning samaradorligi baholandi. Empirik tadqiqot metodlari sifatida so‘rovnoma, kuzatish va tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqotda tibbiyot fakultetining 1–2-bosqich talabalarining anatomik terminologiyani o‘zlashtirish darajasi o‘rganildi. So‘rovnoma savollari talabalar tomonidan anatomik terminlarni eslab qolish, ularni tushunish va amaliy mashg‘ulotlarda qo‘llash bilan bog‘liq qiyinchiliklarni aniqlashga qaratildi. Shuningdek, anatomiya mashg‘ulotlari jarayonida talabalar faoliyati kuzatilib, terminologik xatolar tahlil qilindi. Olingan natijalar umumlashtirilib, anatomik terminologiyani o‘qitishda samarali bo‘lgan pedagogik usullar aniqlash va metodik tavsiyalar ishlab chiqish uchun asos sifatida foydalanildi.

Asosiy qism

Tadqiqot natijalari tibbiyot talabalari orasida anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida bir qator muammolar mavjudligini ko‘rsatdi. Eng avvalo, anatomik terminlarning lotin va yunon tillariga asoslanganligi talabalar uchun lingvistik jihatdan murakkablik tug‘dirishi aniqlandi. Talabalar ko‘pincha terminlarning fonetik tuzilishini yodlab olishga harakat qilib, ularning ma’nosini chuqur anglashga yetarlicha e’tibor qaratmaydilar. Shuningdek, anatomik terminologiyani katta hajmda berilishi va qisqa vaqt ichida o‘zlashtirilishi zarurati talabalar xotirasiga ortiqcha yuklama bo‘lishiga olib keladi. Bu holat terminlarning tez unutilishiga va ularni amaliy mashg‘ulotlar hamda klinik fanlarda qo‘llashda qiyinchiliklar yuzaga kelishiga sabab bo‘ladi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, talabalar anatomik terminlarni nazariy jihatdan bilsalar-da, ularni klinik holatlar bilan bog‘lashda qiynaladilar. An’anaviy o‘qitish usullarining ustunligi ham muammolardan biri sifatida qayd etildi. Ya’ni, terminologiya ko‘pincha izohsiz, kontekstdan ajratilgan holda o‘rgatiladi. Natijada talabalar terminlarning funksional va klinik ahamiyatini yetarli darajada anglamaydilar. Bu esa anatomik bilimlarning mustahkam emasligiga olib keladi. Aniqlangan muammolarni bartaraf etish maqsadida anatomik terminologiyani o‘qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim hisoblanadi. Jumladan, vizual o‘quv vositalari (3D modellar, anatomik atlaslar, multimediali taqdimotlar) terminlarni ko‘rish orqali idrok etishni kuchaytiradi. Klinik holatlarga asoslangan topshiriqlar esa terminlarni real amaliy vaziyatlar bilan bog‘lash imkonini beradi. Bundan tashqari, interaktiv metodlar — guruhli muhokamalar, test va situatsion masalalar, raqamli ta’lim platformalaridan foydalanish talabalar faolligini oshiradi hamda terminologik kompetensiyani shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Anatomik terminologiyani klinik fanlar bilan integratsiyalashgan holda o‘qitish esa talabalarda bilimlarning tizimli va barqaror bo‘lishini ta’minlaydi.

Tibbiyot talabalarida anatomik terminologiyani o‘zlashtirishdagi asosiy muammolar

Diagramma mazmuni

tibbiyot fakulteti talabalarining anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida duch keladigan asosiy muammolari foiz ko‘rsatkichlar asosida aks ettirilgan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, talabalar orasida eng yuqori qiyinchilik anatomik terminlarning lotin va yunon tillariga asoslangan murakkab tuzilishi bilan bog‘liq bo‘lib, respondentlarning 78 foizi ushbu omilni asosiy muammo sifatida ko‘rsatgan. Shuningdek, anatomik terminlarning katta hajmda berilishi (65 %) va anatomiya fanini o‘qitishda an’anaviy usullarning ustunligi (60 %) terminologik bilimlarning yetarli darajada mustahkamlanmasligiga sabab bo‘layotgani aniqlangan. Talabalarning 70 foizi anatomik terminlarni klinik fanlar bilan bog‘lashda qiyinchiliklarga duch kelishini bildirgan bo‘lsa, 55 foizi vizual va interaktiv o‘quv vositalarining yetishmasligini muhim muammo sifatida qayd etgan. Mazkur natijalar anatomik terminologiyani o‘qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, klinik integratsiya hamda vizual va raqamli ta‘lim vositalaridan foydalanish zarurligini ko‘rsatadi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, tibbiyot talabalarini anatomik terminologiyani o‘zlashtirish jarayonida bir qator asosiy muammolarga duch keladilar. Eng ko‘p uchraydigan qiyinchiliklar qatoriga terminlarning murakkabligi, ularning katta hajmda berilishi, an’anaviy o‘qitish usullarining ustunligi, klinik fanlar bilan yetarli integratsiyalashmaganligi va vizual o‘quv vositalarining cheklanganligi kiradi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish maqsadida zamonaviy pedagogik yondashuvlar qo‘llanilishi tavsiya etiladi. Jumladan, vizual o‘quv vositalari (3D modellar, atlaslar, multimediali taqdimotlar), interaktiv metodlar, klinik holatlarni tahlil qilish va raqamli ta‘lim texnologiyalari terminologik kompetensiyani shakllantirishga sezilarli yordam beradi. Shuningdek, anatomik terminologiyani klinik fanlar bilan uzviy bog‘lash talabalar bilimining barqarorligi va amaliy qo‘llanilish darajasini oshiradi. Shu bilan birga, tadqiqot metodik tavsiyalar ishlab chiqishda asosiy e‘tibor talabalar faolligini oshirish, terminlarni tushunib o‘zlashtirish va amaliyotga qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilishi lozimligi aniqlangan. Mazkur tavsiyalarni amalga oshirish orqali tibbiyot ta‘limida anatomiya fanini o‘qitish sifatini oshirish va talabalarni klinik faoliyatga samarali tayyorlash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Standring, S. Gray’s Anatomy for Students. 4th Edition. Elsevier, 2021.
2. Drake, R. L., Vogl, W., & Mitchell, A. W. M. Gray’s Anatomy for Students, Clinical Edition. 4th Edition. Elsevier, 2020.
3. Moore, K. L., Dalley, A. F., & Agur, A. M. R. Clinically Oriented Anatomy. 9th Edition. Wolters Kluwer, 2020.

“Ilmiy tadqiqotlarni amaliyotga joriy qilishning muammo va yechimlari” mavzusidagi onlayn xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallar to‘plami. NamDU - 2026-yil 20-21-fevral

4. Choi, H., Kim, S. The Effectiveness of 3D Models in Anatomy Education. *Anatomical Sciences Education*, 2019; 12(5): 501–510.
5. Azer, S. A., et al. Teaching Anatomy Using Digital Tools: A Review. *Medical Principles and Practice*, 2020; 29: 101–112.
6. Turney, B. W. Anatomy in a Modern Medical Curriculum. *Annals of Anatomy*, 2007; 189: 93–99.
7. Turgut, M. Integration of Clinical Cases in Teaching Anatomy. *Journal of Medical Education*, 2018; 22(3): 45–52.
8. Uzbek Ministry of Health. *Tibbiyot ta’limi standartlari va metodik qo‘llanmalar*, 2022.